LODEWIJK ELSEVIER'S GEBOORTEJAAR

Toen ik jaren geleden mijn werk over de *Elseviers* uitgaf, was mij het geboortejaar van Lodewijk Elsevier volstrekt onbekend ; diensvolgens moest ik er mij wel mede behelpen, den datum bij benadering te bepalen. Ziehier wat ik dienaangaande schreef (bl. CXXVII) : « En l'absence de tout témoignage direct, nous serions réduits à ignorer jusqu'aux moindres circonstances qui ont précédé son arrivée (de Louis Elsevier) à Leyde, si nous ne possédions une source d'informations, succincte à la vérité, mais d'une authenticité indiscutable. Nous voulons parler des *actes* qui font connaître *le lieu de naissance* de ses enfants et *l'époque où ils ont contracté mariage*. Ces documents, assez nombreux pour ne laisser place à aucune lacune importante, et assez significatifs pour ne point prêter à des interprétations divergentes, peuvent suppléer au silence des biographes. En les éclairant l'un par l'autre, en les mettant en rapport avec les données fournies par l'histoire politique et religieuse, il est possible de reconstituer dans ses lignes générales cette partie de la carrière du fondateur de la dynastie elzevirienne. Louis Elzevier naquit probablement vers 1540... » Immers, zoo redeneerde ik, zijn oudste zoon, Matthijs, trouwde in Januari 1591, (bl. CXLVIII). « Indien wij aannemen dat dit met zijn vijf en twintigste jaar gebeurde, zoo zou hij in 1565 geboren zijn ». Het huwelijk van zijn vader met Mayken Duverdijn, zou dan van ± 1564 dagteekenen. Hetgeen ons doet onderstellen dat Lodewijk te Leuven in ± 1540 geboren werd, zoo men hem met zijn vier en twintigste jaar laat trouwen.

Eene oorkonde, welke mij door den dienstvaardigen Leidschen archivaris, wijlen Rammelman Elsevier, werd medegedeeld, stelt mij heden in staat iets anders dan bloote gissingen ten beste te geven. Ziehier *in extenso* het bedoelde stuk. Het komt voor in het *Getuichnis Bouck* L., fol. 86, van het Leidsche Stadsarchief :

Compareerden voor den onderscreven Schepenen Honesto Loopes (1), out omtrent LXX jaren (70), Jan de Ridder, gesworen meter in de Loyhalle deser stede, out omtrent LXI (61) jaren, Jasper Nollens, zyde-laecken coper, out omtrent LXIII (64) jaren, ende Loys Elsevier, bouckvercoper ende Pedel van de Universiteyt deser stede, out omtrent LXV (65) jaren, alle wonende binnen deser stede, Ende hebben ter requisitie ende instantie van Joncheere Jacob Duym,

---

(1) Van beroep *hosebreider* ; hij was de schoonvader van Matthijs Elsevier, zoon van Lodewijk ; zijne dochter Barbara huwde met Matthijs den 9den Januari 1591 (cf. *Les Elzevier*, bl. CXLVIII).

eertyts geweest zijnde Capiteyn, althans syne residentie houdende op thuys te Meusebrouck, gelegen in de Heerlicheyt van Eecken in Brabant, (alvooren deur de bode mitte roede alhier rechtelick verdaecht sijnde omme der waerheyt getuychnisse te geven), dienvolgens getuycht ende verclaert warachtich te wesen: Te weten de voors. Honesto Lopes ende Jasper Nollens, by solemnelen eede hunbeyden wettelick gestaeft en afgenomen, ende de voorss. de Ridder ende ELSEVIER bij den eedt die zijluyden int stuck van haer voorss. ampt respectivelick hebben gedaen, dat zij aen de voorss. Requirant zeer goede kennisse sijn hebbende, ende over lange jaeren herwaerts gehadt hebben, te weten de voorss. Honesto Lopes omtrent deXL jaren, Jan de Ridder omtrent XXVI jaren, Jasper Nollens omtrent XXVIII jaren ende Loys Elsevier omtrent XXV jaren; Ende mitsdien int zeecker wel weeten dat de voorss. Requirant en zijne huysvrouwe al voor den jare XV^{c} LXXXViij (1588) tot den jare XVI^{c} acht (1608), ten welcke tijde den trefves (1) tusschen syne Hoocheyden d'Eertshertoge van Oostenrijck ende de Ed. Heeren Staten deser geuneerde Nederlanden besloten ende aengegaen was, geduyrich alhier binnen deser stede gewoont en domicilie gehouden hebben, gevende zy deposanten voor redenen van wetenschap dat zy met den voorss. Requirant en syne huysvrouw geduyrende den voorss. tijt dat deselve alhier binnen deser stede gewoont hebben, verkeert en ommegegaen hebben — wijders niets verclaerende. Soo waerlic most hun Comparanten Godt Almachtich helpen. Actum desen den iiij^{de} Januari XVI^{c} twaelf.

W. C. TYBAULT. JACOB PAEDTS. (2)

Indien Lodewijk Elsevier in Januari 1612 verklaart omtrent 65 jaar oud te zijn, dan werd hij waarschijnlijk in de eerste maanden van 1547 (misschien ook in de laatste van 1546) geboren — en niet in ± 1540, zoo als ik vroeger giste.

Zoo zijn huwelijk wel van 1565 dagteekent, trouwde hij op ongeveer zijn achttiende jaar.

Het is bekend dat de twee oudste zonen, Matthijs en Lodewijk, te Antwerpen het licht zagen. De derde, Gillis, werd te Wezel geboren, waar de vader na de gebeurtenissen van het jaar 1567 was gaan vluchten. Wat den laatstgenoemden Gillis betreft, achtte ik (bl. CLIII) « dat hij tusschen 1567 en 1574 moest zijn geboren ».

Het Leidsche Stadsarchief stelt ons alweer in staat den datum nauwkeuriger te bepalen. In eene oorkonde (ingelascht in het *Getuichnisbouck* N, fol. 283) van 10 Aug. 1622 verklaart Gillis dat hij « omtrent 52 jaeren out is ». Hij zou dus ± 1570 te Wezel geboren zijn.

Dit zou als *uiterst* termijn voor de geboorte van Lodewijk junior geven ± 1569, voor Matthijs ± 1568, en voor het huwelijk met Mayken Duverdijn 1567.

(1) Het twaalfjarig bestand.

(2) Waarschijnlijk de broeder of de zoon van Jan Paedts, boekdrukker der Leidsche Universiteit van 1602 tot 1620.

Daar het echter onaannemelijk blijkt, gezien de politieke omstandigheden, dat Lodewijk Elsevier zich nog in 1568 en 1569 te Antwerpen bevond, zoo zullen wij als uiterst termijn voor Lodewijk junior wel moeten aannemen ± 1567, voor Matthijs ± 1566, en voor het huwelijk ± 1565.

Deze cijfers, welke mij nu de waarschijnlijkste lijken, komen overigens, op eene eenheid na, overeen met die welke ik vroeger in mijne *Elzeviers* heb opgegeven.

Brussel, Januari 1908. Dr. ALFONS WILLEMS.

